

EUROOPA ÜLEMKOGU

**Brüssel, 20. aprill 2011 (29.04)
(OR. en)**

**EUCO 10/1/11
REV 1**

**CO EUR 6
CONCL 3**

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Teema: **EUROOPA ÜLEMKOGU
24.–25. märts 2011**

JÄRELDUSED

Delegatsioonidele esitatakse Euroopa Ülemkogu (24.–25. märts 2011) järelduste muudetud versioon.

Avaldame sügavat kaastunnet massiliste inimohvrite pärast Jaapanis ning väljendame oma solidaarsust Jaapani rahvale ja valitsusele. ELi kodanikud on mõtetes koos tuhandete leinavate peredega ja sadade tuhandete inimestega, kes peavad hakkama oma elu ja kogukondi üles ehitama. Me tunnustame Jaapani ametivõimude kiiret ja otsustavat tegutsemist. Tuletades meelde kestvat sõprust ning tihedaid poliitilisi ja majanduslikke sidemeid ELi ja Jaapani vahel, toetame me kindlalt Jaapanit tema püüdlustes eesseisvaid raskusi ületada.

Euroopa on viimaste kuude jooksul läbi elanud tõsise finantskriisi. Kuigi majanduse elavnemine on saanud Euroopas hoo sisse, on ohud säilinud ning me peame jätkama otsustavat tegutsemist. Me võtsime täna vastu tervikliku meetmetepaketi, mis peaks võimaldama meil finantskriisist lõplikult jagu saada ja jätkata teed jätkusuutliku majanduskasvu suunas. Nimetatud paketiga tugevdatakse Euroopa Liidu majanduse juhtimist ja tagatakse püsiv stabiilsus kogu euroalal. Samuti leppisime ELi tasandil kokku võtta jõulisi meetmeid majanduskasvu stimuleerimiseks, tugevdades ühtset turgu, vähendades üldist regulatiivset koormust ja edendades kaubandust kolmandate riikidega. Me arutasime tõsist olukorda Liibüas, väljendades oma rahulolu ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1973 vastuvõtmise üle ja rõhutades oma kindlat tahet aidata kaasa selle rakendamisele. Seoses lõunapoolsete naaberriikidega kinnitasime veel kord oma pühendumust kujundada välja uus partnerlus asjaomase piirkonnaga ning kutsusime üles kiiresti rakendada 11. märtsil 2011 seatud suuniseid; me leppisime kokku esimesed konkreetsed sammud lõunapoolsete naaberriikide toetamiseks lühiajalises perspektiivis. Lõpuks arutasime seda, mida meil oleks Jaapanis toimunud sündmustest õppida, eelkõige seoses tuumaohutusega.

I. MAJANDUSPOLIITIKA

1. Euroopa Ülemkogu võttis täna vastu tervikliku meetmetepaketi, mille eesmärk on reageerida kriisile, säilitada finantsstabiilsus ning panna alus arukale, jätkusuutlikule, sotsiaalselt kaasavale ja töökohti loovale majanduskasvule. See tugevdab nii euroala kui ka Euroopa Liidu majanduse juhtimist ja konkurentsivõimet.

Euroopa poolaasta rakendamine: Euroopa 2020, eelarve konsolideerimine ja struktuurireformid

2. Euroopa Ülemkogu kinnitas Euroopa poolaasta uues raamistikus eelarve konsolideerimise ja struktuurireformide prioriteedid¹. Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust pidada esmatähtsaks eelarvete usaldusväärsuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse taastamist, tööturureformide abil töötuse määra vähendamist ning uute jõupingutuste tegemist majanduskasvu toetamiseks. Kõik liikmesriigid määratlevad need prioriteedid konkreetsete meetmetena, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ja riiklikesse reformikavadesse. Selle alusel esitab komisjon aegsasti oma ettepanekud riigipõhiste arvamuste ja soovitude kohta, et need oleks võimalik enne juunis toimuvat Euroopa Ülemkogu kohtumist vastu võtta.
3. Eelkõige esitavad liikmesriigid mitmeaastase konsolideerimiskava, mis hõlmab konkreetseid eelarvepuudujäägi, tulude ja kulutustega seotud eesmärke, nende eesmärkide saavutamise strateegiat ja nimetatud strateegia rakendamise ajakava. 2012. aasta eelarvepoliitika eesmärk peaks olema usalduse taastamine, tuues võla arengu tagasi jätkusuutlikule teele ning tagades, et puudujääk oleks nõukogus kokku lepitud tähtjaks uuesti väiksem kui 3 % SKPst. Enamikel juhtudel eeldab see eelarve iga-aastast struktuurilist kohandamist, mis on märgatavalt suurem kui 0,5 % SKPst. Konsolideerimispingutused tuleks koondada perioodi algusesse nendes liikmesriikides, kes seisavad silmitsi väga suure struktuurse eelarvepuudujäägi või valitsemissektori väga suure või kiirelt kasvava võlaga.

¹ Kooskõlas nõukogu 15. veebruari ja 7. märtsi 2011. aasta järeldestega ning komisjoni iga-aastase majanduskasvu analüüsi alusel. Vt ka eesistujariigi 16. märtsi 2011. aasta kokkuvõtvat aruannet.

4. Eelarve konsolideerimiseks tehtavaid jõupingutusi tuleb täiendada majanduskasvu soodustavate struktuurireformidega. Sel eesmärgil rõhutavad liikmesriigid oma pühendumust Euroopa 2020. aasta strateegiale. Eelkõige rakendavad liikmesriigid meetmeid, mille eesmärk on:
- suurendada töötamise atraktiivsust;
 - aidata töötutel tööturule naasta;
 - võidelda vaesuse vastu ja edendada sotsiaalset kaasatust;
 - investeerida haridusse ja koolitusse;
 - leida sobiv tasakaal turvalisuse ja paindlikkuse vahel;
 - reformida pensionisüsteemi;
 - meelitada ligi erakapitali majanduskasvu rahastamiseks;
 - hoogustada teadustegevust ja innovatsiooni
 - ning võimaldada kulutõhusat juurdepääsu energiale ja tõhustada energiatõhususe poliitikat.
5. Liikmesriigid määravad kindlaks põhilised meetmed, mida on vaja võtta Euroopa 2020. aasta strateegia peamiste eesmärkide saavutamiseks, nagu 2010. aasta juunis kokku lepitud. Liikmesriigid esitavad ka poliitikameetmed kahjuliku ja püsiva makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks ning konkurentsivõime parandamiseks.
6. Kõnealuste poliitikate rakendamisel ja selleks, et tagada laialdane kaasatus, säilitatakse tihe koostöö Euroopa Parlamendi ning teiste ELi institutsioonide ja nõuandvate organitega (Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee), kaasates täiel määral riikide parlamendid, tööturu osapooled, piirkonnad ja muud sidusrühmad.

7. Ühtsel turul on täita oluline roll majanduskasvu ja tööhõive suurendamisel ning konkurentsivõime edendamisel. Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni kavatsust esitada ühtse turu akt ning kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles võtma 2012. aasta lõpuks vastu esimese esmatahtsate meetmete kogumi, et anda ühtsele turule uut hoogu. Erilist rõhku tuleks panna meetmetele, mille abil tekitatakse majanduskasvu ja töökohti ning saavutatakse konkreetseid tulemusi kodanike ja ettevõtete jaoks. Samuti tuleks panna rõhku digitaalse ühtse turu rajamise lõpuleviimisele. Nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil tuleks vähendada üldist regulatiivset koormust, eelkõige VKEde jaoks. Komisjon esitab selle küsimuse kohta aruande suveks. Euroopa Ülemkogu tervitas ka komisjoni kavatsust esitada ettepanekud selle kohta, kuidas vabastada mikroettevõtted teatavatest tulevastest nõuetest. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni teatise „Ühtse teenusteturu toimivuse parandamine” alusel liikmesriike üles täielikult rakendama teenuste direktiivi ning komisjoni ja liikmesriike võtma vajaduse korral täiendavaid meetmeid teenuste siseturu toimimise parandamiseks.
8. Ühtse turu välismõõde on samuti oluline ning keskenduda tuleks vaba, õiglase ja avatud kaubanduse edendamisele, pöörates tähelepanu WTO Doha vooru lõpetamisele ja vabakaubanduslepingute sõlmimisele 2011. aastal, kooskõlas Euroopa Ülemkogu 16. septembri 2010. aasta järeldustega. Kiiresti tuleks jätkata tööd seoses komisjoni aruandega, milles määratakse kindlaks prioriteedid kaubandustõkete kõrvaldamiseks kolmandate riikidega toimivas kaubanduses.

Juhtimise tugevdamine

9. Majanduse juhtimist käsitleva kuue seadusandliku ettepaneku pakett on keskse tähtsusega, et tagada tugevam eelarvedistsipliin ja vältida makromajanduslikku tasakaalustamatust. Pakett hõlmab stabiilsuse ja kasvu pakti reformi, mille eesmärk on tõhustada eelarvepoliitika järelevalvet ning kohaldada jõustamismeetmeid järjepidevamalt ja senisest varasemal etapil, samuti siseriiklikke eelarveraamistikke käsitlevaid uusi sätteid ja uut makromajanduslike tasakaalunihete järelevalvet.
10. Euroopa Ülemkogu väljendab heameelt selle üle, et nõukogus lepidi kokku kõnealuseid ettepanekuid käsitlevas üldises lähenemisviisis, mis avab tee läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga. Euroopa Ülemkogu kutsus üles jätkama tööd selle nimel, et ettepanekud 2011. aasta juunis vastu võtta.

Majanduspoliitika koordineerimise uue kvaliteedi tagamine: laiendatud euroala pakt

11. Euroala riikide riigipeade ja valitsusjuhtide poolt kokku lepitud laiendatud euroala paktiga, millega on ühinenud Bulgaaria, Leedu, Läti, Poola, Rumeenia, Taani (vt I lisa), tugevdatakse täiendavalt majandus- ja rahaliidu majandussammast ning saavutatakse majanduspoliitika koordineerimise uus kvaliteet, eesmärgiga parandada konkurentsivõimet, millega saavutatakse omakorda lähenemise kõrgem tase, mis tugevdab meie sotsiaalset turumajandust. Pakt on ühinemiseks avatud teistele liikmesriikidele. ***Pakt austab täielikult ühtse turu terviklikkust.***
12. Paktiga ühinenud liikmesriikidelt nõutakse, et nad teeksid paktis esitatud näitajate ja põhimõtete alusel teatavaks järgneva 12 kuu jooksul võetavate konkreetsete meetmete kogumi. Mitu liikmesriiki on juba teatanud oma esimestest kohustustest. Kõik osalevad liikmesriigid esitavad oma kohustused võimalikult kiiresti ja igal juhul õigel ajal, et need saaks lisada aprillis esitatavatesse stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ja riiklikesse reformikavadesse ning hinnata neid juunis toimuval Euroopa Ülemkogu kohtumisel.

Pangandussektori tervendamine

13. Euroopa Pangandusjärelevalve ja asjakohased ametiasutused viivad läbi stressiteste. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et tulemuste parema järjepidevuse ja kvaliteedi saavutamiseks on ülimalt oluline vastastikune hindamine, mis tuleb viia läbi tihedas koostöös siseriiklike järelevalveasutuste, Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, komisjoni ja Euroopa Keskpangaga. Tagatakse pankade kõrgetasemeline avalikustamiskohustus, sealhulgas kohustus avaldada teavet riikide võlakohustuste kohta.

14. Liikmesriigid valmistavad enne tulemuste avaldamist ette konkreetsed ja põhjalikud strateegiad haavatavate finantseerimisasutuste restruktureerimiseks, mis hõlmavad muu hulgas erasektoripõhiseid meetmeid (otsene turupõhine rahastamine või varade müük), kuid samuti riigiabi eeskirjadele vastavat kindlat raamistikku vajaduse korral valitsuse toetuse andmiseks.
15. Nagu 2010. aasta juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kokku lepitud, tuleks täiendavalt analüüsida ja edasi arendada ideed võtta kasutusele ülemaailmne finantstehingute maks. Euroopa Ülemkogu võtab teatavaks komisjoni kavatsuse esitada hiljemalt 2011. aasta sügiseks aruanne finantssektori maksustamise kohta.

Euroala stabiilsusmehhanismide tugevdamine

16. Tuletades meelde euroalal finantsstabiilsuse tagamise tähtsust, võttis Euroopa Ülemkogu vastu otsuse, millega muudetakse Euroopa Liidu toimimise lepingut seoses Euroopa stabiilsusmehhanismi loomisega. Euroopa Ülemkogu kutsub üles alustama kiiresti siseriiklikke heakskiitmismenetlusi, pidades silmas otsuse jõustumist 1. jaanuaril 2013.
17. Euroopa Ülemkogu tervitab euroala riikide riigipeade ja valitsusjuhtide poolt 11. märtsil vastu võetud otsuseid ja kinnitab ESMi põhimõtted (vt II lisa). Euroopa stabiilsusmehhanismi käsitleva lepingu ja Euroopa finantsstabiilsusvahendit käsitleva kokkuleppe muudatuste ettevalmistamine, et tagada mehhanismi tegelik laenuandmisvõime summas 440 miljardit eurot, viiakse lõpule selliselt, et oleks võimalik mõlema kokkuleppe samaaegne allkirjastamine enne 2011. aasta juuni lõppu.

II. LIIBÜA / LÕUNAPOOLSED NAABERRIIGID

18. Euroopa Ülemkogu arutas olukorda Liibüas ja kiitis heaks järeldused, mis võeti vastu välisasjade nõukogu 21. märtsi istungil. Tuletades meelde oma 11. märtsi avaldust, väljendas Euroopa Ülemkogu rahulolu ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1973 vastuvõtmise üle, milles väljendatakse kaitsmise kohustuse põhimõtet, ja rõhutas oma kindlat tahet aidata kaasa selle rakendamisele. Ülemkogu tunneb samuti heameelt 19. märtsil toimunud Pariisi tippkohtumise kui otsustava panuse üle resolutsiooni rakendamisse. Ülemkogu mõistis hukka ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1970 ja 1973 eiramise Liibüa režiimi poolt ning vägivaldsed ja julmad repressioonid, mida režiim jätkuvalt rakendab oma kodanike suhtes. Ülemkogu märkis, et julgeolekunõukogu mandaadi kohaselt võetud meetmed aitavad oluliselt kaasa rünnakuohus tsiviilelanike ja tsiviilelanikega asustatud alade kaitsmisele ning aitavad säästa tsiviilelanike elusid. Kui tsiviilelanikud tunnevad ennast ohutult ja turvaliselt ega pea enam kartma rünnakuhtu ja kui täidetakse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1973 eesmärged, sõjalised operatsioonid lõpetatakse.

Euroopa Ülemkogu rõhutas araabia maade ning eelkõige Araabia Liiga olulist rolli ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1973 rakendamise aktiivses toetamises ja kriisile poliitilise lahenduse leidmises.

19. Kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1973 intensiivistab Euroopa Liit koos Araabia Liiga, ÜRO ja Aafrika Liiduga oma jõupingutusi, et leida kriisile lahendus, mis vastab Liibüa rahva seaduslikele nõudmistele. Euroopa Ülemkogu kordas oma üleskutset kolonel Gaddafile loobuda viivitamata võimust, et Liibüa saaks laiapõhjalise dialoogi abil kiiresti alustada korra kohast ja Liibüa juhitud üleminekut demokraatiale, võttes arvesse ka vajadust tagada Liibüa suveräänsus ja territoriaalne terviklikkus. EL on valmis edendama seda dialoogi, sealhulgas rahvusliku üleminekunõukoguga, ning toetama uut Liibüat majanduslikult ja abistama teda uute institutsioonide ülesehitamisel koos ÜRO, Araabia Liiga, Aafrika Liidu ja teistega.

20. Euroopa Liit on tegutsenud kiiresti, et rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 1970 ja 1973 kehtestatud sanktsioone, sealhulgas lisades uued isikud ja üksused ELi autonoomsesse nimekirja isikutest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid. Euroopa Liit on valmis alkatama ja võtma täiendavaid sanktsioone, sealhulgas meetmeid tagamaks, et nafta- ja gaasitulu ei jõuaks Gaddafi režiimi kassasse. Liikmesriigid esitavad ÜRO Julgeolekunõukogule sarnaseid ettepanekuid.
21. Jätkuvalt tekitab tõsist muret humanitaarolukord Liibüas ja Liibüa piiril. EL jätkab humanitaarabi osutamist kõigile kannatanutele, tehes seda tihedas koostöös kõigi asjaomaste humanitaarabisutuste ja valitsusväliste organisatsioonidega. EL on kiirendanud ja jätkab humanitaarabi / kodanikukaitse operatsioonide planeerimist, kasutades selleks muu hulgas mereveovahendeid.
22. Euroopa Ülemkogu märkis rahuloluga, et sujuvalt viidi läbi 19. märtsil Egiptuses toimunud põhiseaduse muudatuste referendum, mis on oluline samm avatuma ja demokraatlikuma poliitilise süsteemi suunas.
23. Märkides, et iga riigi olukord on erinev, väljendas Euroopa Ülemkogu sügavat muret olukorra pärast Süürias, Jeemenis ja Bahreinis, mõistis rangelt hukka vägivalda ägenemise ja jõu kasutamise meeleavaldajate vastu ning kutsus kõiki asjaosalisi tungivalt üles alustama viivitamata ja eeltingimusi seadmata sisukat ja konstruktiivset dialoogi. Ülemkogu kiitis heaks välisasjade nõukogu poolt 21. märtsil vastu võetud järeldused.

24. Kiiresti tuleks jätkata tööd, et kujundada välja uus partnerlus kõnealuse piirkonnaga, kooskõlas Euroopa Ülemkogu 11. märtsi 2011. aasta avaldusega. Kõnealune partnerlus luuakse tihedama majandusliku integratsiooni ja poliitilise koostöö ning laiemale turule juurdepääsu alusel ning selle puhul järgitakse diferentseeritud ja tulemustel põhinevat lähenemisviisi. Esimeste sammudena 11. märtsi paketi rakendamisel ning komisjoni ja kõrge esindaja ühisteatise alusel kutsub Euroopa Ülemkogu tegema kiireid edusamme seoses järgmisega:
- EL ja selle liikmesriigid kiirendavad humanitaarabi andmist;
 - käimasolevad abiprogrammid Vahemere lõunapiirkonna riikides vaadatakse läbi ning suunatakse ümber, konsulteerides võimaluse korral asjaomaste riikidega;
 - Euroopa Investeerimispanka operatsioonide ülemmäära poliitilisi reforme läbiviivates Vahemere-äärsetes riikides tuleks suurendada 1 miljardi euro võrra, ilma et vähendataks operatsioone ELi idapoolsetes naaberriikides;
 - Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga aktsionärid peaksid kaaluma panga tegevuse võimalikku laiendamist lõunapoolsetesse naaberriikidesse;
 - viivitamata tuleks vastu võtta ettepanekud, mis käsitlevad Euroopa – Vahemere piirkonna päritolureegleid, ning komisjonil palutakse esitada ettepanekud, mis käsitlevad võimalikke edasisi viise kaubanduse ja välismaiste otseinvesteeringute edendamiseks piirkonnas lühiajalises, keskpikas ja pikas perspektiivis.
25. Euroopa Ülemkogu tervitab eesistujariigi ja komisjoni esindajate hiljutist visiiti Egiptusesse konsultatsioonide esimeses etapis, et edendada põhjalikku rännet käsitlevat lähenemisviisi ELi lõunapoolsete naaberriikide ja Euroopa Liidu vahel. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni üles esitama aegsasti enne juunis toimuvat Euroopa Ülemkogu kohtumist ettepanekud, mis käsitlevad vastavalt üldist lähenemisviisi rände- ning liikuvuspartnerlust.

26. Euroopa Ülemkogu jääb ootama ka, et komisjon esitaks kava rände- ja pagulasvoogude juhtimise suutlikkuse arendamise kohta enne juunis toimuvat Euroopa Ülemkogu kohtumist. 2011. aasta juuniks tuleks jõuda kokkuleppele FRONTEXi suutlikkuse suurendamist käsitleva määruse suhtes. Vahepeal teeb komisjon kättesaadavaks täiendavad vahendid FRONTEXi operatsioonide Hermes 2011 ja Poseidon toetuseks ning liikmesriikidel palutakse anda täiendavaid inimressursse ja tehnilisi vahendeid. EL ja selle liikmesriigid on valmis näitama oma vankumatut solidaarsust rändeliikumisest kõige otsesemalt mõjutatud liikmesriikide suhtes ning andma olukorra arenedes vajalikku toetust.

III. JAAPAN

27. Euroopa Liit toetab Jaapanit tema jõupingutustes tulla toime probleemidega, mis seisavad riigi ees pärast maavärinat ja tsunamit, mis tõid kaasa niivõrd traagilisi tagajärgi.
28. Jaapani valitsuselt esialgse taotluse saamise järel mobiliseerib liit praegu oma abisaadetisi kannatadasaanud elanikkonnale. Euroopa Liit on valmis andma taotluse korral täiendavat toetust. Üldisemas plaanis on EL huvitatud katastroofiabi alase koostöö arendamisest Jaapaniga.
29. Euroopa Liit tunnustab Jaapani ametivõimude kiiret ja otsusekindlat tegutsemist seoses häiretega finantsturgudel. EL tervitab G7 riikide meetmeid jeeni kohta. EL on valmis tegema igakülgsed koostööd Jaapaniga, et käsitleda nende sündmuste majanduslikke ja finantstagajärgi, sealhulgas G8 ja G20 raames.
30. Tulevikku vaadates kordab Euroopa Ülemkogu ELi ja Jaapani vaheliste suhete strateegilist tähtsust. Eelseisvat tippkohtumist tuleb kasutada nende suhete tugevdamiseks ja meie ühiste eesmärkide edendamiseks, sealhulgas läbirääkimiste võimaliku käivitamise kaudu vabakaubanduslepingu sõlmimiseks, eeldusel et Jaapan on valmis käsitlema muu hulgas mittetariifsete kaubandustõkete ja riigihangete piirangute küsimusi.

31. Sellega seoses rõhutab Euroopa Ülemkogu vajadust täielikult kasutada neist sündmustest saadud kogemusi ning anda avalikkusele kogu vajalik teave. Tuletades meelde, et energiakasutuse struktuur kuulub liikmesriikide pädevusse, kutsub ülemkogu üles esmatahtsana jätkama tööd järgmiste aspektidega:
- tuleks üle vaadata kõigi ELi tuumajaamade ohutus, tehes seda tervikliku ja läbipaistva riski- ja ohuhindamise (nn stressitestid) alusel; Euroopa tuumaohutuse reguleerijate rühmal (ENSREG) ja komisjonil palutakse võimalikult kiiresti töötada välja koordineeritud raamistikus nimetatud testide ulatus ja kord, võttes arvesse Jaapani õnnetusest saadud õppetunde ja tagades liikmesriikide täieliku osalemise ning kasutades täiel määral olemasolevat eksperditeavet (eelkõige Lääne-Euroopa tuumaohutust reguleerivate asutuste ühenduse (WENRA) eksperditeavet); hindamised viiakse läbi sõltumatute riiklike asutuste poolt ja vastastikuse hindamise vormis; hindamiste tulemust ja sellel põhinevaid vajalikke võetavaid meetmeid tuleks jagada komisjoniga ja ENSREGis ning need tuleks avalikustada; Euroopa Ülemkogu hindab komisjoni aruande alusel esialgseid tulemusi 2011. aasta lõpus;
 - tuumajaamade ohutuse tagamine ei ole loomulikult üksnes Euroopa Liidu sisene prioriteet; EL taotleb sarnaste stressitestide läbiviimist naaberriikides ja kogu maailmas, kusjuures testid peaksid hõlmama nii olemasolevaid kui ka kavandatavaid tuumajaamasid; sellega seoses tuleks täielikult kasutada asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone;
 - kõrgemaid tuumaohutuse standardeid tuleks rakendada ja pidevalt täiustada ELis ja propageerida rahvusvaheliselt;
 - komisjon vaatab läbi tuumarajatiste ohutust käsitleva olemasoleva õigusliku ja regulatiivse raamistiku ning teeb 2011. aasta lõpuks ettepanekud vajalike paranduste kohta. Liikmesriigid peaksid tagama tuumarajatiste ohutust käsitleva direktiivi täieliku rakendamise. Kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemist käsitlev kavandatud direktiiv tuleks võimalikult kiiresti vastu võtta. Komisjoni kutsutakse üles analüüsima, kuidas tõhustada tuumaohutust naaberriikides;

- hoolikalt tuleb jälgida tagajärgi maailma ja ELi jaoks, pöörates erilist tähelepanu energia ja toormehindade kõikumisele, eelkõige G20 raames.
-

LAIENDATUD EUROALA PAKT
MAJANDUSPOLIITIKA TÕHUSAM KOORDINEERIMINE
KONKURENTSIVÕIME JA LÄHENEMISE PARANDAMISEKS

Käesolevas paktis on kokku leppinud euroala riikide riigipead ja valitsusjuhid ning sellega on ühinenud Bulgaaria, Leedu, Läti, Poola, Rumeenia ja Taani, et tugevdada rahaliidu majandussammast, saavutada majanduspoliitika koordineerimise uus kvaliteet ning parandada konkurentsivõimet, mille tulemuseks on lähenemise kõrgem tase. Käesolevas paktis keskendutakse peamiselt valdkondadele, mis kuuluvad liikmesriikide pädevusse ning on olulised konkurentsivõime suurendamiseks ja kahjuliku tasakaalustamatuse vältimiseks. Konkurentsivõime on ülimalt oluline, et aidata ELil saavutada keskpikas ja pikas perspektiivis kiirem ja jätkusuutlikum kasv, suurendada kodanike sissetulekuid ja säilitada meie sotsiaalsed mudelid. Teisi liikmesriike kutsutakse paktis osalema vabatahtlikkuse alusel.

See uuendatud jõupingutus, mille eesmärk on majanduspoliitika tõhusam koordineerimine konkurentsivõime ja lähenemise parandamiseks, rajaneb **neljal põhimõttel**:

- a. Pakt on ***kooskõlas olemasoleva majanduse juhtimisega ELis ja tugevdab seda***, pakkudes samas lisaväärtust. See on kooskõlas olemasolevate vahenditega ning tugineb nendele (Euroopa 2020. aasta strateegia, Euroopa poolaasta, koondsuunised, stabiilsuse ja kasvu pakt ning makromajandusliku järelevalve uus raamistik). See hõlmab spetsiaalset püüdlust minna juba olemasolevast kaugemale ning sisaldab konkreetseid kohustusi ja meetmeid, mis on juba kokku lepitudest ambitsioonikamad ja millega kaasneb rakendamise ajakava. Nimetatud uued kohustused lisatakse hiljem riiklikesse reformikavadesse ja stabiilsusprogrammidesse ning nende suhtes kohaldatakse regulaarse järelevalve raamistikku, kusjuures komisjonil on kohustuste rakendamise järelevalves tugev ja keskne roll ning raamistikus osalevad ka kõik nõukogu asjakohased koosseisud ja eurorühm. Euroopa Parlament täidab täiel määral oma rolli kooskõlas oma pädevusega. Sotsiaalpartnerid on ELi tasandil täielikult kaasatud kolmepoolse sotsiaalpartnerite tippkohtumise kaudu.
- b. Pakt on sihipärane, tegevusele orienteeritud ning selles käsitletakse ***konkurentsivõime ja lähenemise edendamise seisukohast esmatähtsaid poliitikavaldkondi***. Selles keskendutakse meetmetele, mille puhul kuulub pädevus liikmesriikidele. Väljavalitud poliitikavaldkondade puhul ***lepitakse riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku ühistes eesmärkides. Paktis osalevad liikmesriigid kasutavad nende eesmärkide saavutamiseks oma poliitikameetmete kombinatsiooni, võttes arvesse nende ees seisvaid konkreetseid väljakutseid.***
- c. ***Igal aastal võtab iga riigipea või valitsusjuht konkreetsed riiklikud kohustused.*** Seda tehes võtavad liikmesriigid arvesse parimaid tavasid ja sihttasemeid võrreldes parimaid tulemusi näitavate riikidega, seda nii Euroopa raames kui ka võrreldes teiste strateegiliste partneritega.

Kohustuste rakendamise ja ühiste poliitikaeesmärkide saavutamise edenemise üle ***teostavad poliitilist järelevalvet euroala ning osalevate riikide riigipead ja valitsusjuhid*** igal aastal, tuginedes komisjoni aruandele. Lisaks võtavad liikmesriigid endale kohustuse konsulteerida oma partneritega enne iga võimaliku ülekanduva mõjuga olulist majandusreformi.

- d. Osalevad liikmesriigid on täielikult pühendunud ühtse turu rajamise lõpuleviimisele, mis on ülimalt oluline konkurentsivõime edendamiseks ELis ja euroalal. Nimetatud protsess on täielikus vastavuses aluslepinguga. ***Pakt austab täielikult ühtse turu terviklikkust.***

Meie eesmärgid

Osalevad liikmesriigid kohustuvad võtma kõiki vajalikke meetmeid järgmiste eesmärkide saavutamiseks:

- Konkurentsivõime edendamine
- Tööhõive edendamine
- Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse täiendav tugevdamine
- Finantsstabiilsuse tagamine

Iga osalev liikmesriik esitab konkreetsed meetmed, mida ta võtab nende eesmärkide saavutamiseks. Kui liikmesriik suudab tõestada, et ühes või teises valdkonnas ei ole vaja meetmeid võtta, siis ta neid ei lisa. Ühiste eesmärkide saavutamiseks vajalike konkreetsete poliitikameetmete valik ***jääb iga riigi vastutada, kuid erilist tähelepanu pööratakse allpool nimetatud võimalike meetmete kogumile.***

Konkreetsed poliitilised kohustused ja järelevalve

Eespool nimetatud ühiste eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude üle teostavad poliitilist järelevalvet riigipead või valitsusjuhid mitmete näitajate alusel, mis hõlmavad konkurentsivõimet, tööhõivet, riigi rahanduse jätkusuutlikkust ja finantsstabiilsust. Riigid, kes seisavad mõnes neist valdkondadest silmitsi oluliste väljakutsetega, tehakse kindlaks ning nad peavad võtma kohustuseks nende väljakutsetega kindlaksmääratud aja jooksul tegeleda.

a. Konkurentsivõime edendamine

Edusamme hinnatakse palkade ja tootlikkusega seotud muutuste ning konkurentsivõime kohandamise vajaduste põhjal. Selleks, et hinnata, kas palgad arenevad kooskõlas tootlikkusega, teostatakse aeg-ajalt tööjõu ühikukulude jälgimist, võrreldes neid teiste euroala riikide ja tähtsamate võrreldavate kaubanduspartnerite arengutega. Igas riigis hinnatakse tööjõu ühikukulusid majanduse puhul tervikuna ning iga olulisema sektori puhul (tootmine, teenused ning avatud ja suletud sektorid). Oluline ja pidev tööjõukulude suurenemine võib tuua kaasa konkurentsivõime languse, eriti kui sellega käib kaasas jooksevkonto puudujäägi suurenemine ja ekspordi turuosa vähenemine. Konkurentsivõime suurendamise meetmed on vajalikud kõigis riikides, kuid erilist tähelepanu pööratakse neile riikidele, kellel esineb selles osas suuri probleeme. Selleks et tagada tasakaalustatud ja laialdane majanduskasv kogu euroalal, nähakse ette konkreetsed õigusaktid ja ühised algatused tootlikkuse edendamiseks mahajäänud piirkondades.

Iga riik vastutab konkreetsete poliitikameetmete eest, mida ta võtab konkurentsivõime soodustamiseks, kuid erilist tähelepanu pööratakse järgmistele reformidele:

i) järgides sotsiaalse dialoogi ja töösuhete siseriiklikke traditsioone, meetmed kulude suundumuste ja tootlikkuse vahel kooskõla tagamiseks, näiteks:

- palgakujunduspoliitika ning vajaduse korral läbirääkimisprotsessi tsentraliseerituse taseme ja indekseerimismehhanismide läbivaatamine, säilitades sotsiaalpartnerite sõltumatuse kollektiivläbirääkimiste protsessis;
- tagada, et palgakokkulepped avalikus sektoris toetaksid konkurentsivõime alaseid pingutusi erasektoris (pidades silmas asjaolu, et avaliku sektori palgad toimivad olulise signaalina).

ii) tootlikkuse suurendamise meetmed, näiteks:

- suletud sektorite edasine avamine riigi tasandil võetavate meetmetega, et kaotada põhjendamatud piirangud erialateenuste ja jaemüügisektori osas, selleks et soodustada konkurentsi ja tõhusust täies kooskõlas ühenduse *acquis*'ga;
- konkreetsed jõupingutused haridussüsteemide parandamiseks ning teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja infrastruktuuri edendamiseks;
- meetmed ettevõtluskeskkonna parandamiseks, eelkõige VKEde jaoks, täpsemalt bürokraatia kõrvaldamise ning reguleeriva raamistiku (nt pankrotiseadused, äriseadustik) parandamise teel.

b. Tööhõive edendamine

Hästi toimiv tööturg on euroala konkurentsivõime alus. Edusamme hinnatakse järgmiste näitajate põhjal: pikaajalise ja noorte töötuse määr ning tööturul osalemise määr.

Iga riik vastutab konkreetsete poliitikameetmete eest, mida ta võtab tööhõive edendamiseks, kuid erilist tähelepanu pööratakse järgmistele reformidele:

- tööturu reformid turvalise paindlikkuse edendamiseks, mitteametliku töötamise vähendamiseks ja tööturul osalemise suurendamiseks;
- elukestev õpe;
- maksureformid, nagu tööjõumaksude vähendamine töötamise tasuvaks muutmiseks, säilitades samas üldise maksutulu, ning meetmete võtmine, et hõlbustada leibkonnas teist palka saavate isikute osalemist tööturul.

c. Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tugevdamine

Selleks et tagada stabiilsuse ja kasvu pakti täielik rakendamine, pööratakse suurimat tähelepanu järgmisele.

- Pensionide, tervishoiu ja sotsiaalkindlustushüvitiste jätkusuutlikkus

Seda hinnatakse peamiselt jätkusuutlikkuse mahajäämuse¹ näitajate alusel. Nende näitajate abil mõõdetakse võlataseme jätkusuutlikkust, tuginedes praegustele poliitikatele, eelkõige pensioniskeemidele, tervishoiu- ja tervisekindlustussüsteemidele ning võttes arvesse demograafilisi näitajaid.

Pensionide ja sotsiaalkindlustushüvitiste jätkusuutlikkuse ja piisavuse tagamiseks vajalikud reformid võiksid hõlmata järgmist:

- pensionisüsteemi vastavusse viimine riigi demograafilise olukorraga, näiteks viies tegeliku pensioniea vastavusse keskmise eeldatava elueaga või suurendades tööturul osalemise määra;
- ennetähtaegselt pensionile jäämise skeemide piiramine ja vanemate töötajate (eelkõige üle 55aastaste töötajate) töölevõtmiseks suunatud stiimulite kasutamine.

¹ Jätkusuutlikkuse mahajäämus on komisjoni ja liikmesriikide poolt kokkulepitud näitaja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse hindamiseks.

▪ Siseriiklikud eelarve-eeskirjad

Osalevad liikmesriigid teevad endale ülesandeks võtta stabiilsuse ja kasvu paktis kehtestatud ELi eelarve-eeskirjad üle siseriiklikusse õigusesse. Liikmesriikidele jääb võimalus valida, millist konkreetset siseriiklikku õigusakti kasutada, kuid nad tagavad, et see on oma laadilt piisavalt tugevasti siduv ja püsiv (nt põhiseadus või raamseadus). Eeskirja täpse sõnastuse otsustab samuti iga riik (nt võib eeskiri võtta nn võlapiduri, esmase eelarveseisundiga seotud reegli või kulutuste tegemise eeskirja kuju), kuid see peaks tagama eelarvedistsipliini nii riigi kesktasandil kui sellest madalamatel tasanditel. Komisjonil on õigus, arvestades täielikult riikide parlamentide eelisõigust, nõuda, et enne konkreetse eelarve-eeskirja vastuvõtmist temaga konsulteeritakse tagamaks, et riigi eeskiri on kooskõlas ELi eeskirjadega ja toetab neid.

d. Finantsstabiilsuse tagamine

Tugev finantssektor on euroala üldise stabiilsuse jaoks võtmetähtsusega. On alustatud finantssektori järelevalve ja reguleerimise ELi raamistiku põhjalikku reformi.

Sellega seoses pühenduvad liikmesriigid sellele, et jõustada siseriiklikud õigusnormid pangakriiside lahendamiseks, austades täielikult ühenduse *acquis*'d. Korrapäraselt tehakse rangeid ja ELi tasandil koordineeritud pankade stressiteste. Lisaks sellele kutsutakse Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu eesistujat ja eurorühma esimeest üles teavitama riigipäid ja valitsusjuhte korrapäraselt euroala makromajandusliku finantsstabiilsuse ja makromajanduse suundumustega seotud küsimustest, mis vajavad konkreetset reageerimist. Eelkõige jälgitakse iga liikmesriigi puhul pankade, kodumajapidamiste ja finantssektoriväliste ettevõtete erasektori laene.

Lisaks eespool nimetatud küsimustele pööratakse tähelepanu **maksupoliitika koordineerimisele**.

Otsene maksustamine jääb liikmesriikide pädevusse. Maksupoliitikate pragmaatiline koordineerimine on oluline element tugevamaks majanduspoliitiliseks koordineerimiseks euroalal, et toetada eelarve konsolideerimist ja majanduskasvu. Sellega seoses seavad liikmesriigid endale ülesandeks alustada struktureeritud arutelusid maksupoliitika küsimustes, eelkõige selleks, et tagada heade tavade vahetamine, kahjulike tavade vältimine ning pettustega ja maksudest kõrvalehoidumisega võitlemist käsitlevate ettepanekute esitamine.

Ettevõtete ühise tulumaksubaasi väljaarendamine võiks olla tuluneutraalne samm edasi selles suunas, et tagada riikide maksusüsteemide sidusus, austades samas liikmesriikide maksustrateegiaid, ning aidata kaasa eelarve jätkusuutlikkusele ja Euroopa ettevõtete konkurentsivõimele.

Komisjon on esitanud seadusandliku ettepaneku ettevõtete ühise konsolideeritud tulumaksubaasi kohta.

Konkreetsed iga-aastased kohustused

Selleks et näidata välja tõelist pühendumust muutustele ning tagada vajalik poliitiline impulss meie ühiste eesmärkide saavutamiseks, lepivad osalevad liikmesriigid igal aastal kõige kõrgemal tasandil kokku konkreetsete meetmete kogumis, mis tuleb võtta järgneva 12 kuu jooksul. Konkreetsete rakendatavate poliitikameetmete valiku üle otsustab iga riik ise, kuid valiku tegemisel võetakse eelkõige arvesse eespool nimetatud küsimusi. Neid kohustusi kajastatakse samuti iga-aastastes riiklikes reformikavades ja stabiilsusprogrammides, mida komisjon, nõukogu ja eurorühm hindavad Euroopa poolaasta raames.

Euroopa stabiilsusmehhanismi kokkulepitud tingimused

Euroopa Ülemkogu on otsustanud lisada Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklisse 136 järgmise lõike:

„Liikmesriigid, mille rahaühik on euro, võivad luua stabiilsusmehhanismi, mis võetakse kasutusele, kui see on kogu euroala stabiilsuse tagamiseks hädavajalik. Mehhanismi alusel mis tahes vajaliku finantsabi andmine toimub rangetel tingimustel.”

Euroopa Ülemkogu on sellest otsusest lähtuvalt leppinud kokku, et euroala liikmesriigid peaksid looma alalise stabiilsusmehhanismi – Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM). ESM aktiveeritakse ühisel kokkuleppel¹, kui see on kogu euroala stabiilsuse tagamiseks hädavajalik. ESM hakkab täitma Euroopa finantsstabiilsusvahendi (EFSF) ja Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi (EFSM) ülesandeid, andes pärast 2013. aasta juunit euroala liikmesriikidele välist finantsabi.

Juurdepäas ESMi raames antavale finantsabile on seotud range poliitikat käsitleva tingimuslikkusega makromajanduse kohandamiskava alusel ja põhjaliku valitsemissektori võla teenindamise jätkusuutlikkuse analüüsiga, mille viivad läbi komisjon ja IMF koostöös Euroopa Keskpangaga. Abisaaja liikmesriik peab tagama asjakohases vormis erasektori osalemise vastavalt konkreetsetele asjaoludele ja viisil, mis on täielikult kooskõlas IMFi tavadega.

ESMi laenuandmisvõime kokku on 500 miljardit eurot². Laenuandmisvõime piisavus vaadatakse korrapäraselt läbi vähemalt iga viie aasta tagant. ESM püüab täiendada oma laenuandmisvõimet IMFi osalemisega finantsabi andmise toimingutes ning ka euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid võivad osaleda juhtumipõhiselt.

¹ Vastastikusel kokkuleppel tehtav otsus tehakse ühehäälselt hääletamisel osalevate liikmesriikide poolt, s.t hääletamisest hoidumine ei takista otsuse vastuvõtmist.

² EFSFilt ESMile üleminekul ei ületa kombineeritud laenuandmisvõime seda summat.

Käesoleva dokumendi ülejäänud osas esitatakse ESMi peamised struktuursed aspektid:

Institutsiooniline vorm

ESM luuakse euroala liikmesriikide vahelise lepinguga valitsustevahelise organisatsioonina vastavalt rahvusvahelisele avalikule õigusele ja selle asukoht on Luxembourgis. ESMi põhikiri sätestatakse lepingu lisas.

Ülesanne ja rahastamisstrateegia

ESMi ülesanne on mobiliseerida vahendeid ja anda finantsabi range tingimuslikkuse alusel neile euroala liikmesriikidele, kes on tõsistes finantsraskustes või kellel on oht sellistesse raskustesse sattuda, eesmärgiga tagada finantsstabiilsus kogu euroalal.

Euroala liikmesriigid kannavad ESMile üle rahatrahvid, mis on määratud stabiilsuse ja kasvu pakti ning makromajanduse tasakaalunihete menetluse alusel. Sellised trahvid on osa sissemakstud kapitalist.

ESM kasutab asjakohast rahastamisstrateegiat, et tagada juurdepääs suurele hulgale rahastamisallikatele ja luua võimalused finantsabi pakettide pakkumiseks liikmesriikidele igasugustes turutingimustes. Kõik sellega seotud riskid maandatakse piisava varade ja kohustuste juhtimise kaudu.

Juhtimine

ESMil on juhatajate nõukogu, kuhu kuuluvad euroala liikmesriikide rahandusministrid (hääleõigusega liikmetena) ning vaatlajatena Euroopa Komisjoni majandus- ja rahaküsimuste volinik ja Euroopa Keskpanga president. Juhatajate nõukogu valib oma hääleõigusega liikmete hulgast esimehe.

Juhatajate nõukogu on Euroopa stabiilsusmehhanismi kõrgeim otsuseid tegev organ, kes võtab ühisel kokkuleppel vastu tähtsad otsused järgmistes küsimustes:

- finantsabi andmine;
- finantsabi andmise tingimused;
- Euroopa stabiilsusmehhanismi laenuandmisvõime;
- muudatused rahastamisvahendite valikus.

Kõik muud juhatajate nõukogu otsused tehakse kvalifitseeritud häälteenamusega, kui ei ole sätestatud teisiti.

ESMil on direktorite nõukogu, kes täidab juhatajate nõukogu delegeeritud eriülesandeid. Iga euroala liikmesriik nimetab ühe direktori ja ühe asendusdirektori. Lisaks sellele nimetavad komisjon ja Euroopa Keskpank direktorite nõukogusse ühe vaatleja ja ühe asendusvaatleja. Kõik direktorite nõukogu otsused tehakse kvalifitseeritud häälteenamusega, kui ei ole sätestatud teisiti.

Häälte jaotus juhatajate nõukogus ja direktorite nõukogus vastab liikmesriikide märgitud kapitali jaotumisele ESMis. Kvalifitseeritud häälteenamuseks on nõutav 80% poolthäälest.

Juhatajate nõukogu nimetab ametisse tegevdirektori, kes vastutab ESMi igapäevase juhtimise eest. Tegevdirektor juhib direktorite nõukogu tööd.

Kapitali struktuur

ESMi eesmärk on saada peamistelt reitinguagentuuridelt kõrgeim krediidireiting ja see säilitada.

ESMi märgitud kogukapital on 700 miljardit eurot. 80 miljardit eurot sellest summast on sissemakstud kapital, mille euroala liikmesriigid teevad järkjärgult alates 2013. aasta juulist viie võrdse aastamaksena. Peale selle on ESMi käsutuses euroala liikmesriikide lubatud sissenõutava kapitali ja tagatiste kombinatsioon kokku 620 miljardi euro ulatuses. Liikmesriigid lubavad üleminekuetapis aastatel 2013–2017 kiirendada juhul, kui see osutub vajalikuks, mis on vähetõenäoline, asjaomaste vahendite kättesaadavaks tegemist, et säilitada vähemalt 15-protsendiline suhe sissemakstud kapitali ja ESMi emissioonide laekumata summade vahel.

Iga liikmesriigi osa ESMi märgitud kogukapitalis määratakse kindlaks vastavalt EKPsse sissemakstud kapitali märkimise alustele, nagu on esitatud lisas. ESMi loomise lepingu ratifitseerimisega võtavad liikmesriigid juriidilise kohustuse osaleda kogukapitali märkimises.

Märgitud kogukapitali kohandamise või kapitali sissenõudmise korral teeb juhatajate nõukogu otsused ühisel kokkuleppel, välja arvatud allpool kirjeldatud erijuhtudel. Esiteks võib direktorite nõukogu lihthäälteenamusega otsustada taastada kapitali sissenõudmisega sissemakstud kapitali taseme, juhul kui sissemakstud kapitali summa on vähenenud kahju kandmise tõttu³. Teiseks luuakse nõudmisel tagatise andmise menetlus, mis võimaldab ESMi osanikelt kapitali automaatselt sisse nõuda, kui see on vajalik selleks, et vältida ESMi võlausaldajatele tehtavate maksete katkemist. Iga osaniku vastutus piirdub kõikidel juhtudel tema osaga märgitud kapitalis.

Igasugune panus märgitud kapitali liikmesriigi⁴ poolt, kes ühineb ESMiga pärast 2013. aasta juulit, tehakse vastavalt samadele tingimustele, mida kohaldatai algsete panuste kindlaksmääramise suhtes. Ühinemise tegeliku mõju märgitud kogukapitali ja kapitali liikmesriikide vahel jaotumise jaoks määrab kindlaks juhatajate nõukogu ühisel kokkuleppel.

³ Sellise otsuse tegemisel peatatakse selle liikmesriigi hääleõigus, kelle kohustuse täitmata jätmise tõttu kahju tekkis.

⁴ Euroalaga ühinemise tulemusel saab liikmesriigist ESMi liige, kellel on kõik sellega kaasnevad õigused ja kohustused.

Niikaua kui ESMi ei ole aktiveeritud ja tingimusel, et laenuandmisvõime kokku ei ole väiksem kui 500 miljardit, tagastatakse ESMi sissemakstud kapitali investeerimisest saadud tulu, millest on maha arvatud mehhanismi tegevuskulud, liikmesriikidele. Pärast ESMi esmakordset aktiveerimist säilitatakse ESMi kapitali investeerimisest ja finantsabiga seotud tegevusest saadud tulu ESMis. Juhul kui sissemakstud kapital siiski ületab taseme, mis on nõutav ESMi laenuandmisvõime säilitamiseks, võib direktorite nõukogu teha lihthäälteenamusega otsuse jagada dividendid euroala liikmesriikidele, tuginedes ESMi kapitali märkimise alusele.

Rahastamisvahendid

Kui see on kogu euroala stabiilsuse tagamiseks hädavajalik, nagu nähakse ette ELi toimimise lepingu artiklisse 136 tehtava muudatusega, antakse ESMiga finantsabi, mille suhtes kohaldatakse makromajanduse kohandamiskava kohaselt ranget tingimuslikkust, mis on vastavuses liikmesriigi tasakaalunihke raskusastmega. Finantsabi antakse laenuna. Erandina võib mehhanism siiski sekkuda võlakohustuste esmasturgudel rangel tingimuslikkusel ja makromajanduse kohandamiskava alusel, kui juhatajate nõukogu selles ühiselt kokku lepib.

- ESMi stabiilsustoetus

ESM võib anda tõsiste rahastamisprobleemidega euroala liikmesriigile lühiajalist või keskmise tähtajaga stabiilsustoetust. Juurdepääs stabiilsustoetusele eeldab asjakohase poliitikat käsitleva tingimuslikkusega makromajanduse kohandamiskava olemasolu, mis on vastavuses liikmesriigi tasakaalunihke raskusastmega. Kava pikkus ja laenude kustutustähtaeg sõltub tasakaalunihke laadist ning abisaaja liikmesriigi väljavaadetest pääseda tagasi finantsturgudele selle perioodi jooksul, mil ESMi vahendid on saadaval.

- Esmasturu toetusvahend

ESM võib osta tõsiste rahastamisprobleemidega liikmesriigi võlakirju esmasturul, et maksimeerida antava toetuse kulutõhusust. Võlakirjade ostmise tingimused ja kord täpsustatakse finantsabi andmise tingimusi käsitlevas otsuses.

Juhatajate nõukogu võib Euroopa stabiilsusmehhanismi käsutuses olevad rahastamisvahendid läbi vaadata ja otsustada teha muudatusi vahendite valikus.

IMFi osalemine

ESM teeb finantsabi andmisel väga tihedat koostööd IMFiga⁵. Igas olukorras üritatakse saavutada IMFi aktiivne osalus, nii tehnilisel kui ka finantstasandil. Võla teenindamise jätkusuutlikkuse analüüsi teostavad ühiselt komisjon ja IMF koostöös Euroopa Keskpankaga. ESMi ja IMFi ühise abi poliitikat käsitlevate tingimuste üle räägivad ühiselt läbi komisjon ja IMF koostöös Euroopa Keskpankaga.

⁵ Siiski ollakse seisukohal, et IMFi igasugune osalemine on kooskõlas tema põhikirjas sätestatud volitustega ning IMFi juhatuse kohaldatavate otsuste ja poliitikaga.

Finantsabi aktiveerimine, kava järelevalve ning järelmeetmed

ESMist finantsabi andmine aktiveeritakse alati juhul, kui üks liikmesriik esitab taotluse teistele euroala liikmesriikidele. Eurorühm teavitab nõukogu toetuse aktiveerimise kohta esitatud taotlusest. Nimetatud taotluse saamisel palub juhatajate nõukogu komisjonil koostöös Euroopa Keskpankaga hinnata, kas on olemas oht finantsstabiilsusele euroalas tervikuna, ning teha koos IMFi ja koostöös Euroopa Keskpankaga asjaomase liikmesriigi valitsemissektori võla teenindamise jätkusuutlikkuse range analüüs. ESMi finantsabi aktiveerimise etapid on järgmised:

- Kui esitatakse taotlus stabiilsustoetuse saamiseks, siis komisjon ja IMF koostöös Euroopa Keskpankaga hindavad abisaaja liikmesriigi reaalseid finantseerimisvajadusi ning vajaliku erasektori osalemise laadi, mis peaks olema kooskõlas IMFi tavadega.
- Selle hinnangu põhjal annab juhatajate nõukogu komisjonile volituse pidada koos IMFi ja koostöös Euroopa Keskpankaga läbirääkimisi asjaomase liikmesriigiga makromajanduse kohandamiskava üle, mis on täpsustatud vastastikuse mõistmise memorandumis.
- Komisjon teeb nõukogule ettepaneku võtta vastu otsus makromajanduse kohandamiskava kinnitamise kohta. Juhatajate nõukogu võtab vastu otsuse finantsabi andmise ning abi andmise tingimuste kohta. Kui nõukogu on kava vastu võtnud, allkirjastab komisjon euroala liikmesriikide nimel vastastikuse mõistmise memorandumi, tingimusel et juhatajate nõukogu on selles eelnevalt omavahel kokkuleppele jõudnud. Juhatajate nõukogu kiidab seejärel heaks finantsabilepingu, mis sisaldab antava finantsabi tehnilisi aspekte.
- Komisjon koos IMFi ja koostöös Euroopa Keskpankaga teostavad järelevalvet selle üle, et järgitakse makromajanduse kohandamiskavas nõutud poliitikat käsitlevat tingimuslikkust. Komisjon annab aru nõukogule ja juhatajate nõukogule. Juhatajate nõukogu otsustab nimetatud aruande alusel ühise kokkuleppe teel laenu uute osade väljamaksmise üle.

- Nõukogu võib pärast arutelu juhatajate nõukoguga otsustada komisjoni ettepaneku alusel võtta kasutusele kavajärgse järelevalve, mida võib jätkata nii kaua, kuni konkreetset finantsabi summat ei ole veel tagasi makstud.

Kooskõla ELi mitmepoolse järelevalve raamistikuga

Selleks et euroala liikmesriigid saaksid komisjonile ja IMFile koostöös Euroopa Keskpangaga anda ülesandeks analüüsida finantsabi taotleva liikmesriigi võla teenindamise jätkusuutlikkust, valmistada ette finantsabiga kaasnevat kohandamiskava ja jälgida selle rakendamist, taotletakse ELi liikmesriikide heakskiitu.

Kuigi juhatajate nõukogul on õigus sõltumatult otsustada finantsabi andmise ja korra üle valitsustevahelise raamistiku alusel, peaks tugevdatud järelevalve või makromajanduse kohandamiskava kohaselt kehtestatud poliitikat käsitlev tingimuslikkus olema kooskõlas ELi järelevalve raamistikuga ja tagama ELi menetluste järgimise. Selleks kavatseb komisjon esitada määruse ettepaneku, milles täpsustatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 136 vastavaid vajalikke menetlustoiminguid, et kinnistada poliitikat käsitlev tingimuslikkus nõukogu otsustes ning tagada kooskõla ELi mitmepoolse järelevalve raamistikuga. Nõukogu ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti korrapäraselt ESMi loomisest ja tegevusest.

Hinnastamine

Juhatajate nõukogu otsustab abisaajale liikmesriigile antava finantsabi hinnastamise struktuuri üle.

ESM võib anda laenu fikseeritud või muutuva intressimääraga. ESMi hinnastamine on kooskõlas IMFi hinnastamispõhimõtetega ning, jättes hinna siiski kõrgemaks mehhanismi rahastamiskuludest, sisaldab sobivat riskimarginaali.

Euroopa stabiilsusmehhanismi laenude suhtes kohaldatakse järgmist hinnastamisstruktuuri:

- 1) Euroopa stabiilsusmehhanismi rahastamiskulud
- 2) 200-baaspunktiline tasu, mida kohaldatakse kogu laenu ulatuses
- 3) 100-baaspunktiline lisatasu laenujääkide eest pärast kolme aastat

Fikseeritud intressimääraga laenude puhul, mille kustutustähtaeg on rohkem kui kolm aastat, on marginaaliks esimese kolme aasta 200-baaspunktilise tasu ning järgnevate aastate 200-baaspunktilise pluss 100-baaspunktilise tasu kaalutud keskmine.

Hinnastamisstruktuur määratakse kindlaks Euroopa stabiilsusmehhanismi hinnastamispoliitikas, mis vaadatakse regulaarselt läbi.

Erasektori osalemine

1. Erasektori osalemise põhimõtted

Kui abisaaja riik saab finantsabi, eeldatakse, et selles osaleb piisaval ja proportsionaalsel määral ka erasektor, tehes otsuse iga juhtumi puhul eraldi. Osalemise laad ja määr otsustatakse juhtumipõhiselt ning sõltub võla teenindamise jätkusuutlikkuse analüüsi tulemustest, kooskõlast IMF-i tavade⁶, ning võimalikust mõjust euroala finantsstabiilsusele.

⁶ Kooskõlas IMF-i tavadega loetakse võla teenindamine jätkusuutlikuks, kui laenaja on suuteline võlgu teenindama nii, et ta ei pea oma sissetulekutes ja kulutustes tegema ebarealistlikult suuri muutusi. Selle hindamisega määratakse kindlaks rahastamise kättesaadavus ja asjakohane suurus.

a) Kui jätkusuutlikkuse analüüsi põhjal jõutakse järeldusele, et makromajanduse kohandamiskava abil on reaalselt võimalik tuua valitsemissektori võlg tagasi jätkusuutlikule kursile, võtab abisaaja liikmesriik meetmeid, mille eesmärk on ergutada erasektori peamiseid investoreid oma krediitdipositsiooni säilitama (nt Viini algatuse meetod). Komisjon, IMF, Euroopa Keskpank ja Euroopa Pangandusjärelevalve teostavad nimetatud algatuste rakendamise üle ranget järelevalvet.

b) Kui jätkusuutlikkuse analüüsi põhjal jõutakse järeldusele, et makromajanduse kohandamiskava abil ei ole reaalselt võimalik tuua valitsemissektori võlga tagasi jätkusuutlikule kursile, nõutakse abisaajalt liikmesriigilt aktiivset heas usus läbirääkimiste pidamist oma võlausaldajatega, et tagada nende otsene osalemine võla teenindamise jätkusuutlikkuse taastamises. Finantsabi andmine sõltub sellest, kas liikmesriigil on olemas usaldusväärne plaan ning kas ta näitab üles piisaval määral pühendumust, et tagada erasektori küllaldane ja proportsionaalne osalemine. Plaani rakendamise edenemist jälgitakse kava raames ning seda võetakse arvesse väljamakseid puudutavates otsustes.

Võlausaldajatega läbirääkimisi pidades järgib abisaaja liikmesriik järgmisi põhimõtteid:

- *Proportsionaalsus:* liikmesriik otsib lahendusi, mis on tema võla teenindamise jätkusuutlikkuse probleemiga proportsionaalsed.
- *Läbipaistvus:* asjaomane liikmesriik osaleb võlausaldajatega avatud dialoogis ning jagab nendega õigeaegselt asjakohast teavet.
- *Õiglus:* liikmesriik konsulteerib võlausaldajatega valitsemissektori võla igasuguse ümberajastamise või restruktureerimise kavandamise puhul, et saavutada lahendused läbirääkimiste teel. Võla ajakohast netoväärtust vähendavaid meetmeid kaalutakse üksnes siis, kui muud võimalused ei anna tõenäoliselt oodatud tulemusi.

- *Piiriülene koordineerimine:* erasektorit kaasavate meetmete kujundamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse probleemide edasikandumise ohtu ja võimalikku ülekanduvat mõju teistele liikmesriikidele ja kolmandatele riikidele. Võetud meetmetega kaasneb asjaomase liikmesriigi poolne nõuetekohane teavitamine, mille eesmärk on säilitada kogu euroala finantsstabiilsus.

2. Ühise tegutsemise klauslid

Ühise tegutsemise klauslid lisatakse alates 2013. aasta juulist euroala riikide kõigi selliste uute väärtpaberite tingimustesse, mille lunastustähtaeg on üle ühe aasta. Selliste ühise tegutsemise klauslite eesmärk on hõlbustada erasektori osalemise korral kokkuleppe saavutamist riigi ja tema erasektori võlausaldajate vahel. Ühise tegutsemise klauslite lisamine võlakirja tingimustesse ei tähenda suuremat kohustuste täitmata jätmise ega võla restruktureerimise tõenäosust asjaomase võlakirjaga seoses. Seetõttu ei mõjuta ühise tegutsemise klauslite lisamine riigi võlakohustuse võlausaldaja staatust.

Ühise tegutsemise klauslite peamised tunnused on kooskõlas nendega, mis on tavapärasel kasutuses USA ja Ühendkuningriigi turgudel pärast G10 aruannet ühise tegutsemise klauslite kohta. Ühise tegutsemise klauslid lisatakse selliselt, et euroala liikmesriikidele säilitatakse võrdsed tingimused. See tähendab, et kõigi euroala liikmesriikide puhul kasutatakse **identseid ja standardseid klausleid**, mis on liikmesriikide emiteeritud väärtpaberite tingimuste osas ühtlustatud. Need tuginevad **ühise tegutsemise klauslitele, mis on tavalised New Yorgi ja inglise õiguses**.

Ühise tegutsemise klauslid sisaldavad **agregeerimisklauslit**, mis võimaldab mitme võlakirjaemissiooni lõikes võlakirja omanike kvalifitseeritud enamusel lisada vastavalt sellisele klauslile ja tingimusele, et kohaldatakse ühtainust kohtualluvust, lepingusse enamuse otsuse alusel tegutsemise klausli, kui restruktureerimiseks vajalikku võlausaldajate enamust ei ole võimalik saavutada ühe võlakirjaemissiooni lõikes. Paika pannakse **asjakohane esindatus**. Kõige tähtsamad küsimused – nn reserveeritud küsimused – (nt peamised maksetingimused, võlakirjade konversioon või vahetus) otsustatakse suurema **häälteenamusega** kui nn mittereserveeritud küsimused. Kehtivad asjakohased **kvoorum**i nõuded. Asjakohase häälteenamusega kokkulepitud muudatused on kõigi võlakirjaomanike suhtes siduvad.

Nõuetekohase hääletusprotsessi tagamiseks kohaldatakse asjakohast **hääleõiguse äravõtmise** klauslit. Kaalutakse ka asjakohaseid klausleid, et hoida ära tegutsemist takistavat õigusmenetlust.

Ühise tegutsemise klauslid lisatakse standardsel viisil, millega tagatakse, et nende õigusmõju on identne kõigis euroala jurisdiktsioonides, säilitades sel viisil euroala liikmesriikidele võrdsed tingimused. Euroala liikmesriigid võtavad ühise tegutsemise klauslite jõustamiseks vajalikud meetmed.

Euroala liikmesriikidel on lubatud jätkata ühise tegutsemise klausliteta tasumata võla refinantseerimist eelnevalt kindlaksmääratud tingimustel ka pärast 2013. aasta juunit, et säilitada vanade võlakirjade vajalik likviidsus ning anda euroala liikmesriikidele piisavalt aega, et luua korrapärasel viisil uued võlakirjad kõigi võrdlusaluste lunastustähtaegadega. Ühise tegutsemise klauslite euroala valitsemissektori väärtpaberitesse lisamise üksikasjalik juriidiline kord otsustatakse ELi riikide võlakirjade turgusid käsitlevas allkomitees (majandus- ja rahanduskomitee allkomitee) tehtava töö põhjal pärast asjakohast turuosalistega ja teiste sidusrühmadega konsulteerimist ning see töö viiakse lõpule 2011. aasta lõpuks.

3. ESMi eelisvõlausaldaja staatus

ESM, nii nagu ka IMF, annab liikmesriigile rahalist abi, kui selle tavapärane juurdepääs turgudelt saadavale rahastamisele on halvenenud. Seda kaaludes on riigipead ja valitsusjuhid teatanud, et ESMil on sarnaselt IMFile eelisvõlausaldaja staatus, nõustudes samas, et IMFi eelisvõlausaldaja staatus kaalub üle ESMi oma.

See jõustub 1. juulist 2013, ilma et see piiraks EFSFi ja Kreeka rahastamisvahendi alusel sõlmitud mis tahes lepingute või kokkulepete tingimusi.

EFSFilt ESMile ülemineku kord

Nagu algselt ette nähtud, jääb EFSF alles ka pärast 2013. aasta juunit, et hallata veel lunastamata võlakirju. EFSF tegutseb seni, kuni liikmesriikidele antud finantsabi on talle täielikult tagasi makstud ning ta on täitnud oma väljastatud finantsvahendite kohased kohustused ning kõik kohustused garantide ees. Olemasolevate laenuvahendite välja maksmata ja rahastamata osad tuleks kanda üle ESMile (nt selliste osamaksete maksmine ja rahastamine, mille tähtaeg saabub alles pärast ESMi jõustumist). EFSFi ja ESMi konsolideeritud laenuandmisvõime ei ületa 500 miljardit eurot.

Selleks et tagada sujuv üleminek EFSFilt ESMile, tehakse EFSFi tegevjuhile ülesandeks teha praktilised ettevalmistused ESMi loomiseks. Ta annab tehtud edusammudest korrapäraselt aru eurorühma tööühmale.

Euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide osalemine

Euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid võivad juhtumipõhiselt osaleda koos ESMiga euroala liikmesriikide jaoks korraldatavates rahalise abi operatsioonides. Kui euroalasse mittekuuluvad liikmesriigid sellistes operatsioonides osalevad, on nad esindatud asjaomastel ESMi nõukogude koosolekutel, kus tehakse otsus abi andmise ja vastava järelevalve kohta. Neile võimaldatakse õigel ajal juurdepääs kogu asjaomasele teabele ning nendega konsulteeritakse nõuetekohaselt. Euroala liikmesriigid toetavad seda, et ESMi võlausaldaja staatus on võrdne teiste ESMiga koos kahepoolsest laenavate liikmesriikide staatusega.

Vaidluste lahendamine

Kui euroala liikmesriigi ja ESMi vahel peaks tekkima vaidlus ESMi loomise lepingu tõlgendamise või kohaldamise üle, lahendatakse kõnealune vaidlus juhatajate nõukogus. Kui liikmesriik selle otsuse vaidlustab, esitatakse see ELi toimimise lepingu artikli 273 kohaselt Euroopa Kohtusse.

ESMi ja kolmandate poolte vaheliste suhete puhul sätestatakse kohaldatav õigus ja kohtualluvus ESMi ja kõnealuste kolmandate riikide vahelistes juriidilistes ja lepingulistes dokumentides.

Lisa: EKP kapitali märkimise alusel põhinev ESMi kapitali märkimise alus

Riik	ISO	ESMi alus
Austria	AT	2,783
Belgia	BE	3,477
Küpros	CY	0,196
Eesti	EE	0,186
Soome	FI	1,797
Prantsusmaa	FR	20,386
Saksamaa	DE	27,146
Kreeka	EL	2,817
Iirimaa	IE	1,592
Itaalia	IT	17,914
Luksemburg	LU	0,250
Malta	MT	0,073
Madalmaad	NL	5,717
Portugal	PT	2,509
Slovakkia	SK	0,824
Sloveenia	SI	0,428
Hispaania	ES	11,904
Kokku	EA17	100,0

Märkused: ESMi kapitali märkimise alus põhineb EKP kapitali märkimise alusel.

Liikmesriigid, kelle SKP elaniku kohta on alla 75% ELi keskmisest, saavad 12 aasta jooksul euroalasse astumisest kasutada ajutist korrigeerimist.

See ajutine korrigeerimine on 75% kogurahvatulu ja EKP kapitaliosaluse vahest (moodustades tegelikult kogurahvatulu osast 75% ja EKP kapitali osast 25%) vastavalt järgmisele valemile: $ESMi\ osa = EKP\ aluse\ osa - 0,75 \cdot (EKP\ aluse\ osa - kogurahvatulu\ osa)$

Kõnealuste riikide korrigeeritud vähendused jagatakse ümber kõigi teiste riikide vahel vastavalt nende EKP kapitali märkimise alusele.

Kogurahvatulu ja SKP elaniku kohta 2010. aastal.

Allikad: EKP, Ameco ning majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi arvutused.